

НАСТАВНО-УМЕТНИЧКО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ФАКУЛТЕТА ЛИКОВНИХ УМЕТНОСТИ БЕОГРАД

Париска бр. 16

11000 Београд

СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

Косанчићев венац 29

11000 Београд

Београд

Број

Предмет: Извештај комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта „
„Трансгресивни простори женскости – мултимедијална изложба фотографија, видеа и
уметничког перформанса“ кандидаткиње Иване Ранисављевић

Комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта је на састанку
одржаном 18.06. 2024. усвојила извештај којим се позитивно оцењује докторски уметнички
пројекат Иване Ранисављевић. Извештај Комисије садржи: уводно образложење, биографију
кандидаткиње, анализу докторског уметничког пројекта, оцену остварених резултата и
критички осврт чланова Комисије као и закључак Комисије.

Уводно образложење

Докторски уметнички пројекат је са предложеним насловом пројекта „Трансгресивни
простори женскости – мултимедијална изложба фотографија, видеа и уметничког
перформанса“ кандидаткиње Иване Ранисављевић одобрен је од стране Наставно
уметничког већа Факултета ликовних уметности и Сената универзитета уметности у

Београду. За ментора је постављен др ум. Зоран Тодоровић, ред, проф. Факултета ликовних уметности у Београду. Докторски уметнички пројекат је завршен. Комисија за оцену и одбрану у саставу: др Никола Шуица, ред, проф. др ум. Владимир Николић, ванр, проф. ФЛУ, др ум. Александра Јованић ванр, проф. ФЛУ, др Мариела Цветић, ред, проф. Архитектонски факултет универзитета у Београду и др ум Зоран Тодоровић, ред, проф ФЛУ – ментор, формирана је на 508. седници већа Факултета ликовних уметности у Београду 10.05.2024.године

Биографија кандидаткиње

Ивана Ранисављевић (1983), рођена је у Београду. Академске студије завршила је 2011. године у класи редовног професора Јована Сивачког на Одсеку за сликарство, Факултета ликовних уметности, Универзитета у Београду. Од 2012. године почиње да истражује поље уметности перформанса и до данас остаје верна тој уметничкој форми изражавања. Са својим перформансима представила се више пута публици у Србији и иностранству. Била је учесница неколико радионица и тренинга уметничког перформанса, које су водили уметници попут дуа VestAndPage i Aldo&Aliprandi, уметнице Марине Абрамовић и МАИ института, уметника Франка Б и других. Својим уметничким перформансима представила се и у пројектима као што су *Baushtelle: Balkan Temple* (2015, Приштина, Београд, Цирих), *Venice International Performance Art Week* (2016, 2017, Венеција), изложба *Жена о жени* (2021, Београд) и другим. Као (ре)перформер учествовала је у ретроспективној изложби „Чистач“, уметнице М.Абрамовић, у Београду (2019/20). Члан је УЛУС-а од 2021. у статусу самосталног уметника.

*У прилогу се налази детаљна биографија кандидаткиње!

Анализа докторског уметничког пројекта

Писана експликација докторског уметничког пројекта постављена је као ауторска рефлексија инсталације која чини централни део доктората али и уметничке праксе која му је предходила.

Експликација докторског уметничког пројекта „Трансгресивни простори женскости – мултимедијална изложба фотографија, видеа и уметничког перформанса“ кандидаткиње Иване Ранисављевић написана је на 153 куцане стране (Times New Roman 12, са проредом 1,5) у шест поглавља са списком литературе од 94 библиографских јединица са илустрованим прилозима као и са биографијом кандидаткиње.

Пројекат је изведен током 2023/24 године. Презентација је изведена у Оставинској галерији током јуна месеца 2024. Београду.

Образложење докторског уметничког пројекта:

Ивана Ранисављевић припада оној групи уметника чије радове би могли разумети као перформансе радикалног боди-арт извођења који имају одређену ритуалну и театарску димензију, који се изводе у изабраном контексту и презентују и документују у формату који највише одговара конкретној изложбеној поставци. Најчешће се ради о перформансима ритуалног самоповређивања који доводе у питање целовитост субјекта и нарушавају социјалне конвенције и нормативе. У првом плану је сам језик и гест перформанса међутим овим ритуалним радњама ауторка истовремено тематизује одређене феномене, пре свега подређености са којима се жене сусрећу и суочавају у њима веома битном животном периоду као што су трудноћа и прве године мајчинства и брака. Кандидаткиња се бави питањем промене утицаја традиционалног виђења женске улоге и њене позиције. Упитаност која мотивише овај рад тиче се општег социјалног притиска који се очитује у улози и егзистенцији жена у савременом друштву. Истражују се проблеми дискриминације жена на

различитим пољима: у распону од личног и приватног, породичног, до професионалног, културног, здравственог итд

Овај рад се ослања на неке идеје обредних прелаза које је развијао Арнолд ван Генеп (Arnold van Gennep) као и на теорије Виктора Тарнера (Victor W. Turner). Означавајући животне периоде као лиминалне просторе, који могу бити доживљени као "празнине" или периоди релативне неактивности између прошлог и будућег искуства, између два стања или друштвене позиције, као и између одређених развојних периода. У неким извођењима овог докторског уметничког пројекта присутни су трансгресивни елементи уметности перформанса: провокација, прекорачење правила и забрана итд. Антрополошки аспект појма трансгресије које кандидаткиња следи у свом тексту може се сагледати кроз теоријске поставке већ поменутог антрополога Арнолда ван Генепа и радова Виктора Тарнера. Њихове теорије послужиле су као ослонац за конципирање обраду и саморазумевање овог рада као што чине и основу за структуру докторске изложбе.

Виктор Тарнер је развио теорију ритуала кроз концепт друштвене драме. Тарнерова теорија је представљала прекретницу у истраживању ритуала и фокусира се на социјалну драму и заједницу. Тарнер је проширио Генепову теорију тако што је развио идеју фазног прелаза кроз социјалну структуру, лиминалност и поновну интеграцију у друштво. Лиминални период, као основно стање друштва, представља тренутак у којем појединац прелази из једног стања у друго, а анти-структура означава период нереда и нестабилности. Тарнер је наглашавао значај ритуала у процесу друштвене реинтеграције и његову политичку интегративну функцију. Ова теорија је имала значајан утицај на будућа истраживања ритуала и перформанса. У неким деловима текста кандидаткиња реферира и на Фројдову психоанализу која је такође истраживала феномене трансгресије, табуа, забрана, казни и мазохизма.

У тексту експликације пројекта, појам трансгресије је схваћен на основу различитих, театролошких, социолошких, културних, психолошких и уметничких увида. Међу многобројним актерима на које се кандидаткиња ослања се издвајају уметнице и уметници попут Ђине Пана (Gina Pane), Кароли Шниман (Carolee Schneemann), Улаја (Ulay), Марине Абрамовић, Франка Б (Franko B), Пјотра Андрејевича Павленског (Пётр Андреевич Павленский) и других. Истовремено, феминистичке теорије које прати и на које се ослања текст експликације су увиди феминистичких теоретичарки попут Јулије Кристеве, Лис Иригаре (Luce Irigaray), Елен Сиксу (Hélène Cixous) и других.

Текст експликације прати и практични део овог рада који се састоји од извођења уметничких перформанса. Сви изведени перформанси мотивисани су личним животним фазама и описани су кроз употребу тела као својеврсног алата који има своје захтеве и законитости. Тачније ауторка пролази кроз процес припреме који укључује одређене телесне и менталне вежбе. Ове вежбе су од изузетне важности, посебно када је реч о трансгресивним акцијама у којима је физички осећај бола интензиван или када је временски оквир извођења продуженог трајања, па се захтева појачана издржљивост тела. Перформанси се документују коришћењем видеоснимака и фотографија, које чине целину докторске изложбе уз перформанс који је изведен на самој изложби.

Разматрајући дефиницију телесне уметности у којој уметници користе своје тело као основни материјал или објекат уметничког израза, наилазимо на сложеност тумачења. Оно се описује као комплексан ентитет који може бити схваћен на различите начине, као што су фетиш, одећа, информација, представа, објекат, субјекат, симбол знак и сл, а такође и као средство које открива и демонстрира моћ друштвених норми и идеологија.

Непрекидно померајући границе своје нестабилности и флуидности, тело се измиче чврстим дефиницијама, отварајући се за разноврсне интерпретације.

Према француском психоаналитичару Дидијеу Анзијеу (Anzieu D), кога кандидаткиња такође консултује у свом тексту, кожа је виђена као спољашњи омотач тела који има кључну улогу у тумачењу психичке унутрашњости, односно у формирању ега. Кроз своје радове попут "Епидермалног ега", "Коже за размишљање" и "Психичког омотача", Дидије истражује однос између ума и тела. У овом приступу, он види површину тела, односно кожу, као важан фактор у формирању структура и функција ума. Да би се постигао здрав развој људског бића, Дидије истиче важност замене кожног ега мислећим егом, који омогућава развој симболичког мишљења и језика. Истиче се да се психички омотач састоји од чулних искустава. Кожа психе није само тактилна, већ и слушна, олфакторна и визуелна показујући како су чула увек у интеракцији једно с другим. Такође се наводи да „кожни его“ може деловати агресивно према својој кожи у настојању да је поврати и поново контролише, чиме

се одржава осећај стабилности. Стога, различите агресивне интервенције и модификације тела, попут сечења, пробадања, тетовирања и садо-мазохистичког секса, могу се посматрати као одбрамбене стратегије "друге коже".

Пратећи ову логику кандидаткиња у свом тексту даје детаље перформанса и мотиве који га покрећу. На пример рад „У име мајке и кћери“ је виђен као ланац породичне везе који се поново успоставља и преноси када ћерка такође постане мајка, стварајући циклични ток који је део архетипа који се провоцира. Наиме, овај процес је виђен као ограничавајући фактор, парафразирајући ауторку: настојимо да пронађемо снагу да направимо корак ка ослобађању делова женског бића који чекају да испливају на површину. Оно што даје снагу и коначно ослобађање и изражавање женског "гласа" најпре се налази у трансгресивном чину зашивања усана који је централни моменат овог перформанса који се изводи пред огледалом.

Оцена остварених резултата и критички осврт

Докторски уметнички пројекат „Трансгресивни простори женскости – мултимедијална изложба фотографија, видеа и уметничког перформанса“ кандидаткиње Иване Ранисављевић истражује тему трансгресије у контексту женске уметности где се она сагледава и изводи кроз радикални боди арт. Намера ауторке је да кроз овај пројекат истражи могућности представљања трансгресивних поступака као лични однос према уметничкој пракси, који се заснива на провокацији патријархалне нормативности. Тело се користи као средство за изазивање закона, истине и граница нормативног субјективитета. Пројекат испитује одређене домене женскости, попут брака, трудноће и материнства, унутар лиминалних простора где се истовремено појављују потенцијал и опасност. Трансгресија у овом контексту рефлектује се кроз отпор и побуну против патријархалних вредности, са потенцијалом за конституисање сопствене моћи и реструктурирање датих норми.

Место на које се фокусира овај ДУП је истовремено и место одакле се јавља телесна уметност. Тачније то је место друштвено конструисаног *бордерајна* који представља и

место на граници језика. Другим речима, телесна уметност је специфичан покушај успостављања комуникације са границе језика. Садржаји који би требало да буду недоступни свести постају јасно видљиви у "граничном" говору и понашању. То су ситуације или стања која су измештена у односу на уобичајене диференцијације између Ја и Другог, или још дубље, у односу на споља и унутра. Бордерлајн се показује као поремећај у коме се остаје у несигурности око тих граница. Екстремни чинови често обогаћени елементима садо-мазохизма су примењивани ради истраживања граница физичке и психичке издржљивости, као и да би се испитале границе индивидуалности. Ово је уметност граница, рубова, прагова и маргина. Уметност тела и перформанса настојала је да помири флуидне границе између различитих стања: субјекта и објекта, људског и механичког, мушког и женског, живота и смрти, здравља и болести, као и природног и вештачког; тиме откривајући суштинску срж искуства зазорности. Зазорно је оно што нам припада што је потпуно унутрашње али је истовремено и неподношљиво и оно је што одбацујемо. Ово је основна логика и маханика радова које изводи Ивана Ранисављевић додајући овој чврстој афективној механици и одређене наративе везане за традиционалне родне улоге. Питање је у којој мери је нужно повезана тема женске позиције која се разматра из одређеног феминистичког дискурса са самим језиком бордерлајн перформанса. У сваком случају ова веза се расправља унутар овог пројекта којег чини серија перформанса и инсталација која их повезује у амбијенталну, афективну и концептуалну целину.

Закључак комисије

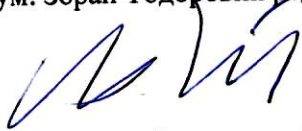
Докторски уметнички пројекат „Трансгресивни простори женскости – мултимедијална изложба фотографија, видеа и уметничког перформанса“ кандидаткиње Иване Ранисављевић “ поставља одређену ситуацију за афективну размену са публиком. Међутим овакав амбијент формира и одређену социјалну релацију која се може видети као симптом који чини видљивим културални расцеп савременог субјекта.

Кандидаткиња је докторским уметничким пројектом показала професионалну и уметничку компетентност у домену савремене ликовне уметности, способност да постави и влада сложеним уметничким и поетичким проблемима.

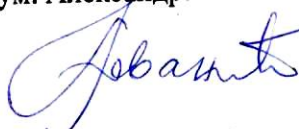
Комисија оцењује докторски уметнички пројекат кандидаткиње Иване Ранисављевић храбрим истраживачко уметничким радом чији приступ није толико уобичајен у домаћој уметничкој продукцији али су њиме отворене могућности новог доживљаја и разумевања уметничког перформанса и релација према широј културној пракси и традиционалним културним обрасцима који се посебно односе на феномен родних улога. Комисија предлаже Наставно уметничком већу Факултета ликовних уметности и Сенату Универзитета уметности у Београду да прихвати извештај, те да покрене процедуру за јавну одбрану докторског уметничког пројекта „Трансгресивни простори женскости – мултимедијална изложба фотографија, видеа и уметничког перформанса“ кандидаткиње Иване Ранисављевић.

18.06. 2024. Београд

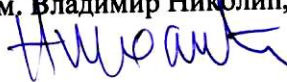
др ум. Зоран Тодоровић ред проф. ФЛУ (ментор)

др. ум. Александра Јованић, ванр проф. ФЛУ

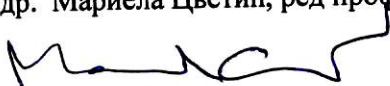
др ум. Владимир Николић, ванр проф. ФЛУ

др. Никола Шуица, ред проф. ФЛУ

др. Мариела Цветић, ред проф. Архитекстонског факултета Универзитета у Београду

БИОГРАФИЈА

Ивана Ранисављевић рођена је 07.12.1983. године у Београду. Дипломирала је 2011. године на одсеку сликарства, код редовног професора Јована Сивачког, на Факултету ликовних уметности у Београду. До данас је излагала на 5 самосталних и преко 20 групних изложби. Године 2018. била је финалисткиња Мангелос награде, у Београду. Од 2022. године, чланица је УЛУС-а, Београд. Године 2024. заједно са уметником Николом Божовић, била је у ужем одабиру (5), за Бијенале у Венецији, под вођством кустоскиње Катарине Митровић.

ОБРАЗОВАЊЕ

2011

Дипломирала на сликарском одсеку Факултета ликовних уметности, Универзитета у Београду.

НАГРАДЕ И СТИПЕНДИЈЕ

2010

Друга награда за колаж, *Перспективе 9*, Арт Клиника, Нови Сад, Покрајински секретаријат за културу Војводине

2006/2007, 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010

Стипендија Министарства просвете, Републике Србије
2007/2008

Стипендија Општине Града Београда, Републике Србије
2006/2007, 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010

Стипендија Општине града Лазаревца, Републике Србије

УМЕТНИЧКИ ПЕРФОРМАНСИ

2024

Your Body is Your Battleground, део триптиха перформанса *Shared Skin*, Србија

2024

My Body My Playground, део триптиха перформанса *Shared Skin*, Србија

2023

У име Мајке и Кћери, IMPORT/EXPORT event, Fortezza Vecchia, Ливорно, Италија

2021

Трагови меког тисма, триптих перформанса, Србија

2020

Антитело клана, триптих перформанса, село Кожуар, Србија

2020

А поет for my father- How to Kill and Forgive the Balkan Patriarchal System; догађај *Фали ти 1 nature*, Магацин у Краљевића Марка, Београд, Србија

2018

Оклоп доказа, Изложба „Београдска перформанс арт сцена- Један увид”, Галерија ДОБ, Београд, Србија

2018

Лов II, „Изложба финалиста Награде Мангелос за 2018”, Галерија Ремонт, Београд, Србија

2017

Hunt, Co-Creation Live Factory *Prologue I*, Venice International Performance Art Week, Palazzo Mora, Венеција, Италија

2017

Демагог, коауторски рад са Саром Костић, Магацин Мацура, Нови Бановци, Србија

2016

Am I, III Venice International Performance Art Week, Венеција, Италија

2016

I love you, I'm sorry. Please forgive me. Thank you, III Venice International Performance Art Week, Palazzo Mora, Венеција, Италија

2016

Advertise me, коауторски рад са Саром Костић, пројекат „Моје креативно ја 2”, Магазин *Cosmopolitan* Србија, Галерија Штаб, Београд, Србија

2016

„*Neque mittatis margaritas vestras ante porcos*”, Италијански институт за културу у Београду, Србија

2016

Слобода или смрт уметничким школама, коауторски рад са редитељем Урошем Јовановић, Магацин у Краљевића Марка, Београд, Србија

2015

Average Human, пројекат *Baushtelle Balkan Temple*, Цирих, Швајцарска

2015

Am I, пројекат *Baushtelle Balkan Temple*, Београд, Србија

2015

I love you. I'm sorry. Please forgive me. Thank you, пројекат *Baushtelle Balkan Temple*, Приштина

2015

Где има власти нема слободе!, коауторски рад са редитељем Урошем Јовановић, Магацин у Краљевића Марка, Београд, Србија

2014

Она у мени, Модерна Галерија Лазаревац, Србија

2013

Ninth Circle of Obsession, Art House of Tartu, Тарту, Естонија

2013

Integration, Фестивал керамике у Пшчини, Пољска

Connections, Фестивал керамике у Пшчини, Пољска

2013

Dance of Sun and Moon, Galeria Bielska BWA, Bielsko-Biala, Пољска

2012

Освећење, стара фабрика намештаја „Нови Дом”, Београд, Србија

2012

Копула, коауторски рад са Дарком Трајановић, *Априлски сусрети*, СКЦ Београд, Србија

САМОСТАЛНЕ ИЗЛОЖБЕ

2024

Трансгресивни простори женскости – Мултимедијална изложба фотографија, видеа и уметничког перформанса, Модерна галерија Лазаревац, Србија

2014

Она у мени, Модерна Галерија Лазаревац, Србија

2013

Освећење, Галерија Савременици, Лазаревац, Србија

2013

Освећење, Мала галерија ДКСГ, Нови Београд, Србија

2010

Самостална изложба у Галерији УБСМ, Београд, Србија

ГРУПНЕ ИЗЛОЖБЕ

2024

Black Box 2024, Миксер фестивал, Београд, Србија

2024

Упркос свему, XXVII Пролећни анале, Ликовни салон културног центра Чачак, Србија

2023

Marriage Stories, Award & Exhibition, Campo & Campo, Антверпен, Белгија

2023

Децембарски ликовни салон, Модерна галерија Лазаревац, Србија

2022

Нови чланови УЛУС-а 2022., Уметнички павиљон „Цвијета Зузорић“, Београд, Србија

2021

Децембарски ликовни салон, Модерна галерија Лазаревац, Србија

2021

То се није догодило, проширена секција нових медија УЛУС, Биоскоп Балкан, Београд,

Србија

2020

Децембарски ликовни салон, Модерна галерија Лазаревац, Србија

2019

Децембарски ликовни салон, Модерна галерија Лазаревац, Србија

2018

Децембарски ликовни салон, Модерна галерија Лазаревац, Србија

2018

Изложба финалиста Д. Б. Мангелос за 2018., Галерија Ремонт, Београд, Србија

2017

Децембарски ликовни салон, Модерна галерија Лазаревац, Србија

2016

Децембарски ликовни салон, Модерна галерија Лазаревац, Србија

2015

Децембарски ликовни салон, Модерна галерија Лазаревац, Србија

2013

Децембарски ликовни салон, Модерна галерија Лазаревац, Србија

2013

Ninth Circle of Obsession, Art House of Tartu, Тарту, Естонија

2013

Powrót do korzeni/Going Back to the Roots, Galeria Bielska BWA, Bielsko-Biała, Польска
2012

Слика 2012 – Онсесија, Савремена галерија Зрењанин, Србија

2011

ЈАЛОВИКНЕТ, изложба 33. савеза Јаловичке ликовне колоније у Галерији УБСМ, Београд,

Србија

2010

Перспективе 9, Арт Клиника, Нови Сад, Србија

2010

Нови млади, Галерији Звоно, Београд, Србија

2009

Млади 2009, Уметничка галерија Надежда Петровић, Чачак, Србија

2007, 2008, 2009

Груписне изложбе цртежа студената ФЛУ у Галерији ДОБ (Дома омладине Београда), у
Београду, Србија

2007

Груписна изложба студентских радова, Национална Академија уметности, Софија, Бугарска

РАДИОНИЦЕ И УМЕТНИЧКЕ КОЛОНИЈЕ

2023

Transition. Transgression. Transformation, ауторска радионица уметничког перформанса,
Ливорно, Италија

2019

Чистач, МАИ (Marina Abramovic Insitute) и МСУБ, Србија

2017

Co-Creative Live Factory, *Prologue 1*, радионица Andriго&Aliprandi, Venice International
Performance Art Week, Венеција, Италија

2017

After the Fear, Collective performance opera of the „HOME“, Cycle by VestAndPAge, КПГТ,
Београд, Србија

2017

Time. Space. Nothing, радионица с Франком Б, Магацин Мацура, Нови Бановци, Србија

2016

Performance HUB, едукативни програм Галерије Г12 ХУБ, по позиву, Београд, Србија

2012

Уметничка колонија *Ечка*, по позиву, Србија

2010

Ликовна колонија *Јаловик*, по позиву, Србија

2008

Летња ликовна школа у Неготину, преко Универзитета Уметности у Београду, Србија